

slovenska
DRŽAVA

FOR A FREE SLOVENIA

Vtisi iz koncerta pevskega zbora Kočna v Torontu

Koroški zbor Kočna na turneji v Torontu, Hamiltonu (Kanada), Chicagu in v Clevelandu (ZDA)

19. oktobra 1985 je v glavni dvorani slov. župnijske cerkve Brezmadežne v New Torontu pod vodstvom dr. Antona Feiniga gostoval 12 članski moški zbor Kočna iz vasi Sveče na slovenskem Koroškem.

Zapeli so devetnajst narodnih pesmi. S petimi aranžmani so predstavili Pavla Kernjaka, Zdravka Švikaršiča s tremi, Luko Kramolca in Antona Nageleta z dvema kompozicijama. Z eno prireditvijo so bili zastopani Miro Kernjak, F. S. Finžgar, Joško Kovačič, M. Miškulnik, Fr. Treiber in Emil Adamič.

Zbor je pozdravil g. župnik Kopač. Sledil mu je g. dr. A. Kuk z daljšim govorom. Pozdrave od Mohorjeve družbe iz Celovca je prinesel g. dr. Valentin Inzko. Zgodovino društva Kočna in njeno delovanje je opisal g. dr. Zercer. Zaključni nagovor pa je imel torontski pomožni škof dr. A. Ambrožič.

Pesmi, njih pomen in delovanje posameznih komponistov je razložil g. dr. Partel. Dejstvo da je vsaki točki pridal še humoristično anekdoto, umetniške kvalitete koncerta in motilo, temveč je s tem občinstvo sprostil in ga zabavno povezal z umetniškim podajanjem zbora.

Te anekdote so tipično slovensko koroške. Kažejo sproščen, zdrav, včasih pragmatičen odnos koroškega človeka do ljubice, žene, do duhovnika in do Boga.

Zboru se pozna izvežbanost, odlikuje ga tonska enotnost, razumevanje materiala, glasbena prefinjenost posebno pri pianissimu, soliste pa lep naraven glas in disciplinarno podajanje.

Vkljub povsem poprečni akustiki dvorane, je zbor mogočno donel in dosegel glasbeni višek s pesmima „Mojcej“ in „Mi smo mi“.

Prav je, da je bilo na programu nekaj manj znanih pesmi not npr. Franca Leder-Lesičjaka „Pesem od rojstva“ v priredbi Luke Kramolca. Franc Leder-Lesičjak je bil ljudski pesnik in vižar iz Podjune in je živel 1833-1908.

Prepeval je na sejnih in cerkvenih shodih ob spremljavi citer pesmi, ki jih je sam zložil.

Ena najlepših pesmi večera je bila Pavla Kernjaka „Mojcej“. Ta je ena najbolj melodičnih in nepozabnih kompozicij v vsej slovenski glasbi. Ni čudno da jo je Slovenski oktet na svojih turnejah pel po celem svetu.

Pavle Kernjak, rojen l. 1899 na Trebinji pri Sv. Ilju ob Dravi, je bil kmet organist in glasbeni samouk. Priredil je najprej cerkvene pesmi, potem je uglasbil nekatere umetne pesmi in končno začel pisati in skladati svoja besedila.

Njegov sin Miro rojen 1926 uspešno nadaljuje očetovo delo.

Zibelke slov. koroške pesmi so Ziljska dolina, Rož, Podjuna, Celovška kotlina, Mežiška dolina, torej tam kjer živijo Slovenci.

O nabirateljih narodnega blaga je pok. Luka Kramolc v uvodu svoje knjige: *Koroške viže* zapisal tudi tole:

„Nobena slovenska dežela nam ni podarila toliko ljudskih pevcev, pesnikov, vižarjev in bukovnikov kakor Koroška. Bukovnike imenujemo može, ki so v svoje bukve (kot knjige vezane ali sešitke) zapisovali pesmi ali igre, kakor so jih sami sestavljali ali pa prirejali po tujih vzorih. Takrat šol na kmetih ni bilo in je tu le malokdo znal brati in pisati. Zato so tudi takega, ki se je ubadal s knjigo in pisanjem živega jezika, imenovali bukovnika. Besedoval je na ženitovanjih in sedminah ter z okorno roko v tiskanih črkah prepisoval besedila ob nedeljah in praznikih, posebno pozimi, ko je bilo za to dovolj časa.

Vrsta bukovnikov in ljudskih pesnikov, od protestantov pa do konca 19. stoletja, dovolj potrjuje, da je slovensko koroško ljudstvo imelo sicer premalo tiskane slovenske duševne hrane, da pa si je znalo pomagati s prepisovanjem, prevajanjem in celo tudi z izvirnimi spisi. Tako je prišlo v narodovo last veliko duševnega blaga, tako se je ljudstvo otresalo nemškega vpliva, saj nemškega jezika niti ni razumelo. Poglavito pa je: ni hotelo biti brez duševne hrane.

Ce bukovnika primerjamo s pisateljem ali pesnikom, lahko primerjamo vižarja s komponistom, ljudskega pevca pa z izvajajočim umetnikom.

Velik del teh predstavnikov ljudske poezije in ljudskega petja je pozabljenih. Ta ljudski zaklad ni bil ne pisan ne tiskan, temveč se je ohranjal po ustnem izročilu, po prenašalcih. To so bili póti in pótovke, potujoči rokodelci, furmani, romarji, berači, koledniki, vojaki itd.

Narodna pesem je vedno izročilo tistih ljudi, ki svojo zemljo ljubijo, običaje in svoje sosede razunejo in spoštujejo.

Narodna pesem je iz človeka, za človeka.

Narodna pesem obuja spomine, včasih pomirja potem zopet navdušuje, narodno zavest krepi, jo brani in vzpodbuja.

Tega se je dobro zavedal za časa nacistične okupacije na Koroškem zloglasni Meier-Kaibitch, ki je patološko sovražil Slovence, njih govoro in posebno še koroško narodno pesem. 10. julija 1942 je pred funkcionarji NSDAP v Celovcu razvil načrt za uničenje slovenske kulture in slovenstva na Koroškem.

Meier-Kaibitch - a nič več.

Vzgledi vlečejo

Avstrijska nevtralnost je poleg švicarske, švedske in norveške temelj in jamstvo svobode podonavske in alpske države. Avstrijci so si z njo in s pridnim delom zagotovili ne samo svobode, marveč tudi blagostanje in visoko kulturno stopnjo med evropskimi narodi. Z vestnim izpolnjevanjem dr. Figlove pogodbe z zavezniki l. 1955 so uspeli dvigniti ne samo visok življenjski nivo, marveč z odlično industrijsko in obrtniško kakovostjo zajeti svetovna tržišča in vkljub uvozu doseči ugodne dobičke. Avstrija danes slovi v svetu kot gospodarsko urejena država z maloštevilnimi brezposelnimi, bogatim turizmom, dežela, ki nudi sezonsko delo celo našim rojakom. To politično harmonijo moti na žalost položaj slovenske manjšine na Koroškem. Znano je, da je Dunaj bolj naklonjen Slovincem kot nemški sodržavljani na Koroškem, kjer je nacizem kot avstrijska politična manjšina še vedno strupena proti slovenskemu življu. KPS je tega stanja sokriva. **Belgrad ni nikoli vznemirjalo koroško vprašanje, rdeča Ljubljana pa vsiljuje slovenskemu ljudstvu na Koroškem domačo politiko in razbija slovensko enotnost in njeno delovanje. Partija in njena glasila sicer razglašajo pluralizem, dejansko ga doma in še bolj na Koroškem onemogočajo.**

Na obisku v Celovcu sem bral v pismu iz Argentine članek za S. Državo o nujnosti nevtralnosti bodoče Svobodne Slovenske države. Prilika se mi je ponudila, da sem bral Trstenjakovo knjigo *Med ljudmi* (1954, 171 strani). Pisatelj je poljudno znanstven, zato mi je knjiga ugajala. Sočen in domač slovenski jezik osvetljuje psi-

hološka dognanja z življenjskimi nasveti med človeškimi odnosi. Pisatelj me je presenetil z analizo o odnosih med stari in mladimi. Zdomstvo. O tem razpravlja šele zadnja leta. Pisatelj je posebno značilen v zadnjem poglavju, ko razpravlja o odnosih do ljudi in sosedov, o domačnosti in odtujenosti, o nepravilnem družabnem odnosu, „ko postajamo drug drugemu in sebi v blagoslov ali prekletstvo.“ Navajam to dr. Čukovo misel v njegovi kritiki. Knjigo priporočam zdomstvu.

Ne strinjam se s pisateljevim mnenjem, da je slovenska ljubosumnost duševna motnja in simptom splošnega nerada v značaju. Bil sem blizu domačega kraja in ga nisem mogel obiskati. **Zagrabila me je naravna, človeška ljubosumnost. Doživljal sem svobodo v svobodi, lepi Avstriji, privoščil temu pridnemu ljudstvu vse te božje darove, v srcu pa si zaželel, da bi tudi slovenski narod živel v podobni. Slovenski narod je po svoji veri in kulturi tako sličen avstrijskemu. Delaven, priden, zvest načelom!** Dunajska vlada je l. 1970 na finsko pobudo poslala evropskim državam spomenico o evropski varnosti. Finska in Avstrija sta z isto dala temelje helsinski konferenci.

Svet je danes pred važno ženevsko konferenco in pred srečanjem Gorbačova z Reaganom. Ali ne bi bilo umestno, da SNO in SDG izkoristi to priložnost s spomenico o zahtevi slovenskega naroda in zdomstva po svobodi z zagotovilom zveste nevtralnosti v Svobodni slovenski državi?

Čas in vzdušje sta dozorela.

Vladimir Mauko

Mirna-Westried
8. avgusta 85

Dragi gospod Mauko:

Mi je bilo žal, da se nismo sestali. Prejel sem naznanilo od Vas, skušaj Vas doseči, pa prepozno. Upam, da se bo vendar našla prilika vsaj za telefonski razgovor.

Priložen cek \$20 je za naročnino.

Pozdravljam,

Andrej Kobač.

Koroška narodna pesem pa je.

In bo!

Naj se ob sklepu pridružim g. Blažu Potočniku, ki je ob zaključku koncerta v imenu Slovencev v Torontu izročil pevovodji spominsko plaketo z besedami: „Hvala Vam bratje-rojaki za obisk, trikrat hvala!“

Božo Kramolc

Nadaljevanje s str. 3

- si razmišljajo človek morda nehote zastavlja vprašanje: Kaj je pravzaprav demokracija? Kaj si ljudje pod to magično besedo predstavljajo? Kaj od demokracije pričakujejo? Prav gotovo svobodo, materialno blagostanje in vsesplošen napredek.

Odkod izraz demokracija? Za veliko večino besed - vseh jezikov - nam najbolj verodostojno sled za njihov izvor daje etimologija. Ravno v primeru besede demokracija pa izsledki niso povsem jasni. Gotovo je, da samostalnik „demos“ prihaja iz grščine, v slovenščini pa pomeni isto kot „ljudje“, „ljudstvo“, „prebivalstvo“; samostalnik „kratos“ pa je v slovenščino preveden kot „oblast“, „sila“, ali tudi „moč“. Beseda „demokracija“ bi torej v slovenskem prevodu pomenila „oblast“ ali „moč“ ljudstva. Samostalnik „ljudstvo“ ima tu pomen celotne skupnosti oseb ali posameznikov, ne pa zgolj „večine“, čeprav bi to bila „velika večina“.

Nekateri trdijo, da po etimologiji izraz „demokracija“ lahko prevajamo tudi kot „vlado ljudstva“: ta trditev pa ne drži, kajti „kratos“ v grščini na prvem mestu ne pomeni „vlade“.

V primeru samostalnika „demokracija“ nam etimologija govori le o določeni obliki udeležbe ali le o vplivu celotne skupnosti članov političnega telesa, ne pové pa, ali gre za „obliko vladavine“ ali zgolj za nek „način življenja“, niti ne, če gre za nekaj dobrega ali slabega.

Demokracija kot oblika vladavine

O obliki vladavine je prvi razpravljal Sokratov učenec Platon že sredi IV. stol. pred Kristusom. V svoji knjigi *Republika* govori o vladi, ki pa je še zelo daleč od svoje idealne oblike. Razpravlja sicer o „demokraciji“, kjer „so vsi državljani svobodni“. Njegova zamisel organizacije in vlade mesta, t. j. takratne države pa se v mnogočem razlikuje od znane „vlade modrih“ in se z lahkoto sprevrže v tiranijo.

Aristotel, ki je bil skoraj dvajset let Platonov učenec in pozneje učitelj Aleksandra Velikega, nam je zapustil med svojimi zapisi prvo razvrstitev vladnih oblik; na njegovo filozofijo se naslanja ves razvoj naše zapadne kulture.

Kakšno mnenje je imel Aristotel o demokraciji? V svoji knjigi *Politika* deli oblike vladavine v *slabe in dobre oz. pravične in nepravične*. Med pravičnimi imenuje na prvem mestu monarhijo, potem aristokracijo, šele ti dve postavlja *politeo*, t. j. republiko v sedanjem pomenu. Zanimivost pa je v dejstvu, da na zadnje mesto postavlja demokracijo, o tej pravi, da je degenerirana, izkvarjena in sprijena republika. Po Aristotelovem prepričanju je demokracija kot oblika vladavine to, kar danes imenujemo *demagogija*, t. j. vlada brez vsakršnega reda, brez pravičnosti, sicer vlada ljudstva, toda z razgrajško večino najslabših državljanov.

Zanimivo je, da se je taka negativna karakterizacija demokracije obdržala skoraj skozi dve tisočletji. Sv. Tomaž Akvinski jo je v 13. stol. odločno obsodil in odklonil. On, ki je v gospodarskih odnosih sicer zagovarjal svobodno pogajanje o cenah proizvodov kot najbolj pravično t. j. sedanje moderno tržno gospodarstvo - je pod pojmom demokracije, ki je današnjemu državljanu suma vseh svoboščin, razumel čisto navadno *demagogijo*. Prišel je do spoznanja, da je „demokracija izmed vseh tiranij najhujša, ker je v njenem sistemu vladavine vse ljudstvo en sam tiran.“

Demokracija pričanja pridobivati na veljavi oz. izgubljati svoj odbijajoč prizvok šele nekako pred 200 leti (Rousseau in Montesquieu). Šele po francoski revoluciji ob koncu 18. stol. so vlade z demokratično organizacijo polagoma pričele postajati sprejemljive in znosne, čeprav še zdaleč ne zaželjene. Rousseau je v svoji znani knjigi *Le Contrat Social* trdil in dokazoval, da je proti naravnemu redu, če večje število državljanov (večina) vlada nad manjšim številom (manjšino). Isti pisatelj je pozneje pisal, da „demokracija ni priporočljiva, če vsi državljani, ali vsaj večina, izvršujejo oblast. Rousseau se je navduševal za sistem, ki ga je sicer nekoliko nenavadno, toda ne brez razloga krstila za „volilno aristokracijo, volilno plemstvo“; vsi za volitve upravičeni državljani naj bi izvolili majhno število takih, ki bi se jim zdeli najboljši. V resnici je Rousseau že imel v mislih sistem, ki ga dandanes večina modernih državnih ustav naziva *predstavniška republika, ne predstavniška demokracija*. Zmotil pa se je Rousseau v svojem prepričanju oz. neutemeljenem zaupanju, da bodo iz glasovanja, iz volitev, izšli vedno le najboljši državljani.

Način življenja

V začetku 19. stol. je pojem „demokracija“ v vsakdanji ljudski govorici pričel svoj semantični obseg počasi pa vztrajno razširjati. Bolj kot zgolj obliko vladavine je pojem „demokracija“ začel izražati „način življenja“. Demokracija zadobi sčasoma pomen terjatev novih oz. vrnitev nekaterih že prej obstoječih, toda neizpolnjujočih se državljanovih pravic. Postane sinonim za zahtevo „enake pravice za vse državljane oz. prebivalce določene države. Marsikdo se bo pri tem spomnil na ono znamenito Goethejevo izjavo v začetku 19. stol., ko je nekoč rekel: „Pred nobeno krivico ne bom molčal, pa čeprav bi me ožigosali za demokrata“.

Onim, ki demokracijo definirajo kot vlado ljudstva, odgovarja francoski ekonomist in politik Pierre Joseph Proudhon, da „demokracija sicer lahko pomeni ljubezen do ljudstva, ljubezen do otrok, do revežev, do človeštva, nikakor pa ne pomeni „vlade ljudstva“ (v knjigi *Filozofija revščine*). Zanimivo je, da v večini državnih ustav v drugi polovici 19. stol. nastalih južnoameriških republik redkokdaj najdemo izraz „demokracija“. O obliki vladavine navajajo izraz „predstavniška republika“ izraz „demokracija“ je prišel v vsakdanjo rabo pravzaprav šele med drugo svetovno vojno in po njej.

To pomeni, da vključ francoski revoluciji in njenemu geslu „égalité, liberté, fraternité“ ob koncu 18. stol. in skozi vso prvo polovico 19. stol. „demokracija“ nikjer v Evropi ni bila uvedena kot splošno sprejeta oblika vladavine. V Avstriji je Metternichov absolutizem padel šele v letu 1848 — ampak se je skoraj dve tisočletji staro, še v rimskem pravu uveljavljeno pravilo: Sed cuod principi placuit legis habet vigorem, le zelo počasi umikalo demokratičnemu načinu življenja. Šele dve leti pred pričetkom severnoameriške secesijske vojne je predsednik Lincoln o demokraciji vse do danes najbolj razširjeno definicijo, da je, po njegovem pojmovanju, demokracija „vlada ljudstva, z ljudstvom, za ljudstvo“; slovit stavek - government Of, By and For the People. Toda tudi ta definicija ni povsem idealna in vedno veljavna. Kancler poversailteske Nemčije, Adolf Hitler, je 30. januarja 1933 bil na volitvah z velikansko večino glasov, torej demokratično, izvoljen za predsednika nemške republike. Ta okolnost - demokratična izvolitev - pa ga ni ovirala, da je postal diktator in absoluten gospodar nad življenjem in imetjem prebivalcev Nemčije in je v krat-

kih 12 letih svoje nacionalsocialistične diktature spremenil v kup razvalin ne le Nemčijo samo, ampak z njo še skoraj celo Evropo.

Sodobna alternativa: Demokracija proti totalitarizmu

Po drugi svetovni vojni je ugled demokracije kot oblike vladavine in načina življenja tako zelo narastel, da se je pod vplivom komunizma že tradicionalnim zapadnim demokracijam pridružilo še več desetih novih držav, ki pa imajo demokracijo le v imenu oz. nazivu, po svoji ureditvi pa so „proletarske diktature“ ali t. i. „ljudske demokracije“. Razlika med zapadnim pojmovanjem demokracije in komunističnim je predvsem v vrednotenju človekove osebe; v zapadnem demokratičnem sistemu - razume se, da „zapad“ tu ne pomeni zemljepisne lege - je država postavljena v službo človeka, njegove blaginje, v komunističnih ali „ljudskih demokracijah“ pa je človek z dušo in telesom dejansko podvržen državi, kot je bil v starem veku. Danes so pravice posameznikov in tudi organiziranih skupnosti (narodov) zavarovane z Deklaracijo Združenih Narodov o človečanskih pravicah. To Deklaracijo so podpisale vse države s to značilnostjo, da jih velika večina oz. nobena komunističnih „ljudskih demokracij“ ne spoštuje in ne izpolnjuje.

Smo zagovorniki demokracije in zato nasprotniki kakršnekoli oblike diktature, brez ozira na barvo, versko prepričanje, narodno pripadnost ali na politično opredeljenost - pa tudi na različnost stališč in mnenj v istih političnih in nepolitičnih organizacijah. Zavedati pa se moramo, da demokracija ni samo volilni sistem ali celo en sam volilni akt, katerega rezultat je prehod vlade iz rok dosedanje večine v roke eventualne nove večine, dosedanje opozicije; demokracija predvideva tudi točen postopek za prenehanje mandata, razmejitve v pristojnosti izvoljenih oblasti, javnost vladnih aktov in - samo po sebi razumljivo - tudi svobodno kritiko delovanja izvoljenih oblasti in popolno ločitev vlade, še bolj pa države od vladne stranke.

Kaj je torej v resnici demokracija?

Iz zgoraj povedanega sledi, da izraz „demokracija“ po eni strani lahko pomeni obliko vladavine, po drugi strani pa sistem oz. način političnega življenja; po Lincolnovi definiciji pa je možno, da se oba med seboj izpopolnjujeta oz. dopolnjujeta. Lahko se pa tudi zgodi, da pride med njima do nespravljivega nasprotja - primer Adolfa Hitlerja in za njim še toliko drugih.

Najbolj primerno bi bilo demokracijo pojmovati kot način življenja, kajti v tem pojmu je obsežno priznanje in sprejetje absolutnega prvenstva zakonov, veljavnost in spoštovanje prava in ustavnih varščin, treznost in resnost vladajočih, enake možnosti za vse državljane, pogoj je samo sposobnost, enakost vseh državljanov oz. prebivalcev pred zakonom, ne sme biti poviševanja strankarskih ali vladajočih osebnosti, šolska vzgoja mora biti glede pripadnosti strank nevtralne, država ne sme nadomeščati zasebnikov in zasebnih organizacij in ustanov v njihovih specifičnih funkcijah itd.

Nekateri konstitucionalisti so mnenja, da je za poimenovanje oblik vladavine primernejši izraz *reprezentativna republika*, t. j. Aristotelova „politeia“, toda pravna praksa je uvedla tudi izraz „demokracija“ ki je danes splošno priznan. Ne bi pa smeli mešati obeh izrazov; kajti z nastopom komunističnih ali komunizmu vsaj naklonjenih režimov se pogostokrat dogaja, da po svojem načinu vladanja popolnoma diktatorske režime, t. i. liberalni krogi na Zapadu postavljajo za vzgled kot vzorne demokratične, istočasno pa isti liberalni krogi resna demokratična prizadevanja in resnično osvobodilne svojne odklanjajo in obsojajo kot diktature, ker v svojih državah n. pr. z orožjem oz. z oboroženo silo preganjajo komunistično gverilo in ji ne pustijo polastiti se oblasti.

Dejstvo pa je, da je demokracija tik pred vstopom v 21. stoletje za veliko večino človeštva še vedno le zaželen, toda nedosegljiv ideal. Zaradi naravne človekove težnje po svobodi, ki je v pojmu demokracije sama po sebi že obsežena, jo je na prve strani svojega demagogiškega slovarja vključil tudi komunistični totalitarizem, da tako lažje lovi v svoje zanke milijone svobode željnih ljudi. Iz dosedanjih izkušenj vemo, da je - vsaj za dolgo časa še - rešitev iz teh zank malo verjetna, če ne že kar nemogoča.

M. OL.

Širjenje svobode je za KPJ zločin

Rdeča revolucija v Jugoslaviji po 40. letih še vedno traja. Do tega spoznanja so prišli srbski književniki Matija Bečkovič, Ljubomir Todič in drugi.

Bečkovič omenja nastop Spomenke Hribarjeve v Sloveniji, ki se je spomnila množičnega klanja slovenskih domobrancev in junaško vznemirila vest odgovornih za likvidacijo - brez sodnijskega procesa...

Književnik se sprašuje: „Kaj je politično zločinstvo? Revolucija, državljanska vojna je osrednji dogodek naše zgodovine - naše usode... Bojevali smo se drug proti drugemu... in kmalu bo že stoletje... in mi kopljemo nove jeze... namesto da bi prali kri in rane... Celo patrijarhu očitamo, da odpušča z meniškimi načeli, pa ne pozablja... V Dušanovi zakonodaji je napisano: Kdor ne časti mrtvih, bo kaznovan, kakor da bi ubil človeka... V XX. stoletju - glejte - onečaščujejo grobove, zaslepjujejo sužnje, posiljujejo otroke in usmiljenke. Zahtevamo politično podobnost - če kdo želi, imeti grob... Imamo aktiviste, ki posedajo po grobovih in brišejo imena mrtvecev...“

In zakaj se potem čudimo onim, ki zažigajo knjige, katerih plamen je osramotil vse tirane? Za njih so pesniki zločinci, zločini pesmi...

Za rešitev krize je izšla *Bela knjiga*... najnovejši politični program. Njeni avtorji vidijo zločinstvo v širjenju svobode, vse dobro v nadaljevanju strahovlade... Tako se ne moremo poslužiti besede poljskih sindikatov... Zahtevamo kazen za tiste, ki so branili svobodo in so v ječah... To ne velja samo za pisatelje, tudi za ljudi brez slave, tlačanijo zunaj za nekaj, da lahko mi še govorimo vsaj malo svobodno...

Zagrebski *Polet* je posvetil tem vprašanjem obširne razprave. L. Todič pravi:

„Jugoslovanska ideologija je polna različnih etiket za razne prijatelje in sovražnike. Po fašističnih in domačih pomagačih, s katerimi so

ZAOSTRITEV GOSPODARSKE IN NACIONALNE KRIZE V JUGOSLAVIJI

Dopisniki zapadnih litov poročajo zadnje čase o naraščajočih napetostih med narodnostmi Jugoslavije, ki jih pripisujejo vsaj delno naraščajoči gospodarski stiski v deželi.

Dopisnik Viktor Meier je objavil v Frankfurter Allgemeine Zeitung (st. 242, 18. oktobra 1985) sestavek pod naslovom "Preveč hrvaških besed na Hrvatskem" (Zuviel kroatische Worte in Kroatien). V njem poroča, da se huduje beograjski list NIN, da se pojavljajo v Jugoslaviji (s himno Hej Slovani) znanstveniki, ki dokazujejo neslovenski izvor raznih narodnosti: Slovenci - potomci Venetov, Hrvati gotskega ali iranskega izvora, Crnogorci kaukaškega izvora in Srbi turškega (kar vodi do presenetljivega zaključka, da so Srbi premagali Srbe na Kosovem!). Meier je mnenja, da je ta pojav - poleg gospodarske krize, ki je bila tudi v zvezi z naraščajočim separatizmom tridesetih let - posledica prisilnega molka v preteklosti, ko ni bilo dovoljeno govoriti ali pisati o mednarodnih napetostih (Titov odnos do srbskih komunistov, obsodba hrvaskega komunističnega Hebranka kot "nacionalnega" komunističnega). "Režim v Jugoslaviji pripomore v veliki meri s svojo oblastno aroganco, nerodnostjo in kratkovodnimi čustvi do tega, da se vžigajo narodnostna vprašanja znova in znova na vseh mogočih stvareh." V Kotorju je bilo zaprtih in obsojenih nekaj jezuitov v glavnem na predpostavki, da v Črni gori ni prostora za katoličane, ketere avtomatično smatrajo za Hrvate. To povzroča nujno pri katoličanih vtis, da so državljani drugega reda. L. 1972 so hoteli izdati Hrvati svoj hrvatski pravopis, pa ga niso smeli, ker je bil ožigosan kot "nacionalističen". Sedaj je neki unitarist v Rijeki začel trditi, da se je vrnilo v šolske knjige na Hrvatskem preveč hrvaških besed. Kljub temu, da je bil prosvetni minister drugega mnenja, se je začela gonja partizanskih organizacij proti hrvaškemu nacionalizmu. Posebno v Slavoniji, kjer je precej Srbov, zganjajo gonjo proti hrvaškemu nacionalizmu, katoliški cerkvi in verskemu pouku. Napadli so celo kelihu podobno sliko na škatlji vzgalic, češ da je to prikrita črka U, kar pomeni ustaše.

C. Gustaf Stroh pa poroča v listu Die Welt (st. 249, 25. oktobra 1985) o številnih primerih, ko doživljajo srbski športniki v drugih predelih Jugoslavije dokaj neprijazen sprejem. V dopisu "Kogar spoznajo za Srba, ga pretepejo" (Wer als Serbe erkannt wird, bezieht Prugel) poroča o takih dogodkih v Splitu (pri tekmi beograjske Rdeče zvezde proti splitskemu Hajduku) kot tudi v Ljubljani (pri hokej tekmi med nekim srbskim in ljubljanskim klubom). Po poročilu zagrebskega lista Danas so se slišali klici (v nemškem prevodu) "Srbe na drevje" (Serben, an die Baume - bolj verjetno "Srbe na vrbe"- klic, ki je povzročal v kraljevski Jugoslaviji težave pok. banu Natlačenu) in peli pesem "Slovenija, moja domovina, kako si bila lepa, ko še ni bilo tu Bosancev in Jugov" (prevedeno iz nemščine). Slišali so se tudi klici, namenjeni Srbom: "Kako dolgo naj vas še preživljamo in vam dajemo naše devize?". Radio Zagreb ima zelo priljubljeno oddajo, pri kateri se morejo poslušalci vključiti v program. Ko so nekega dne razpravljali o "Začetku in koncu življenja", - napovedovalec je imel v studiju babico in pogrebca iz Mirogoja - se je nenadno oglasil nekdo po telefonu s vprašanjem: Zakaj pokapajo toliko živali na Mirogoju? Predno se je napovedovalec znašel, je sledil odgovor po telefonu: "Ker pokapajo zdaj toliko ciganov in Srbov." Napovedovalca je to tako presenetilo, da je presekal oddajo in vključil glasbo, nato pa izjavil, da nima radijska postaja s tem nobene zveze. Stroh poroča tudi o napadih na vlak Dioklecian, ki vozi med Beogradom in Splitom kot tudi na avtobus s srbskimi abiturienti, ki so obiskali Dalmacijo.

Revija Tabor je v predzadnji številki v med drugimi pohvalami tudi naslednjo članku „Priznanje in zahvala“ napisala zahvalo Slovenski Državi:

Posebej kajpak izstopa SLOVENSKA DRŽAVA iz Toronta, Kanada, ki nas ima že navajene, da v vsaki številki posveti mnogo prostora spominu in pravilnemu vrednotenju našega dičnega dmoobranstva; kar je še posebej poudarila v letošnji majski številki (poznejše še niso prišle na našo uredniško mizo). Od tega glasila kajpak kaj drugega sploh ni bilo mogoče pričakovati. Če bomo namreč nekoč doživeli samostojno slovensko državo, bo eden izmed atributov njene suverenosti seveda njena narodna vojska. In od kod bo ta vojska črpala svoje idejne napotke in tradicije, če ne iz našega dičnega, mučeniškega slovenskega domobranstva, ki je dalo mogočen zgled vsemu svobodoljubnemu človeštvu?

Nadaljevanje s prejšnje strani

obračunali krvavo s streli, so prišli na vrsto stari boljševiški prijatelji... Za njimi so obračunali na otokih... Za njimi so prišli djilavci, rankovičevci, nacionalisti, liberalci, strajni levičarji in mi anarhistični liberalci... Vse to je izum nove politične ideologije in propagande... in nadaljevanje neprekinjene revolucije... Vse prehaja v pataloško normalnost...

Belgrajski N/W trdi: „... če bi Marks živel, bi verjetno končal svojo slovo - kot disident... Pa ne pozabite: Marks je upornik... v socializmu.“

Armijski general Kosta Nadj je po Dapčevićevi fantaziji „o partizanski zmagi“ leta 1945, navedel število prave vojske... na 100 tisoč - s 650 tisoči v ozadju za uničenje nasprotnikov revolucije... Partizan pa ni pojasnil, zakaj je ta vojska potrebovala sovjetsko, bolgarsko in albansko pomoč... Navaja partizansko tehniko, nima pa v vidu sovjetske in anglo-amerikanske pomoči... In ta je začela že leta 1943...

Zgodovina dokazuje, da je Tito prosil sovjetsko pomoč - za vsak primer... zvest svojim „političnim načelom“ - revoluciji... Tito brez zavezniške pomoči ne bi nikoli zmagal v državi. Pristavski

oglas

Vsem slovenskim ustanovam po svetu in doma, kakor tudi vsem posameznikom, ki pripadajo slovenskemu narodu, kjerkoli se nahajajo.

Ustanovili smo ZVEZO SLOVENSKE AKCIJE za obrambo slovenskega jezika, za obstoj slovenskega naroda, za oživilitev slovenske zavesti in za pravice, ki nam pripadajo kot slovenskemu narodu.

Naše geslo je: Živi naj slovenska beseda!

Še nikoli v naši tisočletni zgodovini ni bil obstoj našega naroda tako ogrožen, kakor je danes. Po drugi strani pa še nikoli v zgodovini nismo imeli take priložnosti za medsebojno povezavo, kot jo imamo danes.

Zbiramo imena in priimke in zapisujemo naslove tistih, ki jim je mar za slovenstvo. Kdor je za to, naj se pridruži naši akciji. Ne ustanovljamo nobene politične stranke, ampak predlagamo, da se nam vse stranke pridružio kot zainteresirane slovenske ustanove. Vsak Slovenec ali Slovenka, od Ljubljane do Washingtona, od Trsta do Buenos Airesa, naj podpiše to-le izjavo:

Želim postati član ZVEZE SLOVENSKE AKCIJE.

Ime	Primek
Naslov	Telefon
Datum	Podpis

Članarina ni obvezna. Kdor pošlje svoj naslov in pet dolarjev Zvezi, postane njen plačujoči član. Od časa do časa bo dobil poročila o dejavnosti Zveze.

Naslov sedeža ZSA:

ZVEZA SLOVENSKE AKCIJE
P. O. Box 153
Rydalmere, 2116 N. S. W.
Australia

Odgovorni za ta oglas:

Martin Rakovec predsednik
Bran Kobal tajnik
Jan Ljunc blagajnik

Da ne pozabimo... Ko so iz neblagoslovljene zemlje izkopali strašno mučenega učiteljsčnika g. Janeza Pavčiča. Podobno usodo so doživeli drugi desetletni nedolžni Slovencev, katerih trupla trohne v Kočevskem Rogu, Teharjih, Krimski jami, Jelendolu... in drugih krajih Slovenije. Junaki, počivajte v miru!

Ali že veste...?

da je ne tridevnem zasedanju zunanjih ministrov 35. držav vaticanski zastopnik nadškof Silvestrini opozoril zbrane na zatiranje verske svobode v raznih državah podpisnicah helsinske listine in obžaloval resnico, da mnoge evropske države doslej še niso uresničile načel o spoštovanju človekove vesti, mnenja in verske svobode. Vatikan ne more imenovati novih škofov, mnogi duhovniki pa se morajo odreči svojemu pastirskemu delu in so preganjani..

da je urednik Svobodne Slovenije Tine Debeljak ml. naletel na filatelistični razstavi v B. Airesu v seznamu znamk iz USA Baragove znamke iz leta 1984. Razlaga o Baragi ga je presenetila, ko je bral, da je Frederik Baraga bil rojen v habsburški dinastiji-cesarski družini-v Hanovu l. 1797. To je zares zgodovinska netočnost, ki zasluži grajo in protest na merodajnem mestu.

da so Slovenci v Argentini v Marijini cerkvi, zaščitnici izseljencev, proslavili izseljensko nedeljo. Slavlja se je udeležilo mnogo zdomcev in izseljencev. Sv. mašo je opravil škof ob somaševanju slovenskih duhovnikov.

da je senator Miša Lajovic zaključil desetletno dobo v avstralskem senatu. Ugledni slovenski politik je imel v senatu dolg govor o Sloveniji in razjasnil pojme. Iskrena hvala, g. senator!

da so v Melbournu Slovenci nabrali 400.00 dolarjev za zidanje svojega doma. Le tako naprej. Čestitamo.

Slovenska pokrajinska škofovska konferenca je ustanovila novo odlikovanje, imenovano Odličje sv. Cirila in Metoda. Odlikovanje je namenjeno tako osebam kot tudi ustanovam za zasluge za slovensko cerkev. Prvi odlikovanec je bil zlatomašnik dr. Janez Oražem, prva ustanova pa cistercijanska opatija Stična. Poleg tega vseslovenskega odlikovanja more podeliti vsak škof tudi odlikovanje za svojo škofijo osebam in ustanovam za zasluge, ki se nanašajo na cerkev v njegovi škofiji.

Morska gladina Severnega Morja se je v zadnjih 25 letih dvignila za 16 cm. Ta dvig postavlja v nevarnost vse nasipe ob morju.

V Bolgariji so izdali ukrep, da morajo biti vsi mladostniki od šestega do 19 leta doma zvečer ob devetih. Ukrep, ki je stopil v veljavo 15. septembra, utemeljujejo s trditvijo, da je ta poudarek na disciplino potreben da bodo mogli izvesti dolgoletni načrt, kako pripraviti Bolgarijo na novo tehnološko dobo. Komunistični dnevnik pa je priznal posredno, da je bilo to po stroženje potrebno, ker so otroci preveč izostajali iz šole in preveč kadili in pili alkoholne pijače. Oblasti so tudi izjavile, da bodo v bodoče starši v večji meri odgovorni za izvajanje teh novih določb. Otroci bodo tudi primorani nositi solske uniforme.

Slovenska kulturna akcija (SKA) v Argentini je izdala lani med drugimi tudi zajetno knjigo Izbor razprav in člankov dr. Ignacija Lenčka pod naslovom RAST V RESNICI IN LJUBEZNI. Knjigo je uredil Alojzij Gerzinič, ki je napisal tudi kratek življenjepis pok. prof. Lenčka. Dr. Marko Kremžar pa je izdal svoja razmišljanja o preosnovi družbe tako v svetovnem kot tudi v slovenskem okviru pod naslovom: OBRISI DRUŽBENE PREOSNOVE.

PH PALACE HOTEL

34170 GORIZIA (ITALY) - CORSO ITALIA N. 63 - TELEFONO N. (0481) 82166/7/8 - TELEX 461154 PAL GO I

Vinko LEVSTIK — hotelir
Včeraj v Rimu — danes v Gorici

Hotel je najlepši in največji v Gorici, ima 80 sob z najsodobnejšo opremo, dva salona, restavracijo, taverno, kongresno dvorano in autoparking. Nahaja se v najlepši promenadni ulici, Corso Italia. Je prve kategorije in kljub temu so cene nizke in res vsem dosegljive. N. pr. samska soba s kopalnico, klimatsko napravo in televizijo stane borih 20 US dolarjev. Dvoposteljna pa 32 US dolarjev.

Nadaljevanje s str. 6

majhnimi državami so navadno odvisni od odnosov med velikimi."

Churchill: „Imamo obveznosti do kralja (Petra)“

Premijer je načel vprašanje o novem srečanju z dr. Šubašičem. Izrazil je željo, naj bi Tito pristal na to, da bi pri tem sodelovali tudi Srbi, ker, da ima dovolj obzirnosti do kralja (stran 1082). Kralju Petru namreč ni uspelo vključiti v vlado dva Srba.

Broz je Churchillu obljubljal v novi državi osebno svobodo, v resnici pa je neusmiljeno ukazoval umore. Tako bremo na strani 1064 Brozovo povelje z dne 25. marca 1944 poveljniku mornarice:

„Že davno smo vam dovolili gradnjo letališča na Visu. Ocenite možnost držanja otoka Hvara in ostalih za pomoč zaveznikom. Vprašanje ujetnikov rešujete z zavezniki. Zločince je treba takoj postreliti!“

Poroka kralja Petra II.

Tito v pismu pojasnjuje Churchillu svoj odnos do kralja Petra II. Broz je jasen: „Po odločitvi AVNOJa je kralju Petru II. prepovedan vstop v domovino do konca vojne, ko bo ljudstvo na svobodnih volitvah odločilo o njegovi bodočnosti...“ Tito izraža svoje nezadovoljstvo, da je pri kraljevi poroki bil navzoč tudi zastopnik generala Mihajloviča.

Tito se ni strinjal s Hebrangovim hrvatstvom: to je razvidno iz pisma, ki ga je pisal Hebrangu dne 7. aprila 1944: „Popravite Vaše besede v listu „Žene v boju“: Živela svobodna in združena Hrvatska v bratstvu v federativni zvezi s svobodno Srbijo in svobodno Slovenijo!“

Memorandum Churchillove vlade je le skupek sklepov, odločilnih v diplomatskem razvoju med Titom in kraljevo vlado. V njem je važna zavezniška odločitev, da bodo zavezniške sile zasedle severno Italijo, Avstrijo in Madžarsko. Najvažnejša je odločitev, da bodo zavezniki postavili svoje guvernerje na vseh področjih, kjer so bili Italijani. Tita je le navidezno vznemirjalo vprašanje Istre in Slovenskega primor-

ja. Njegov predlog Churchillu naj se potrudi in pozove vse četnike, domobrance in ostale kvislinske formacije na boj proti Nemcem in da naj se vključijo v NOV je bil le ena izmed tolikih Titovih političnih taktičnih potez. Podobne zahteve nam je septembra leta 1943 v Novem mestu v navzočnosti generala Ceruttija postavljali tudi Kidrič. Nečloveški pokolji v Grčaricah, v Jendolu in na Turjaku ter zverinsko iztrebljenje skoraj 15 tisoč slovenskih domobrancev, četnikov, več stotisoč mož hrvatske vojske in tisoči pomorjenih civilnih prebivalcev v slovenskih brezni in kraških in rudniških jamah potrjujejo divjaško ravnanje CK KPS in KPJ.

Churchill se je v pismu z dne 16. septembra 1944. Titu zelo potožil: „Zelo sem razočaran, da se niste držali dogovorov v Neaplju, da bi sestavili združeno jugoslovansko vlado, ki naj bi jo priznala tudi vlada Nj. Vel. kralja. „V tem razočaranju zavrača in odklanja tako Titovo ravnanje in mu očita, da „tako ravnanje ni ravno izraz pravega priznanja naše pomoči.“

„Potuj hitro na Hrvaško!“

je Tito v pismu z dne 18. septembra 1944 nujno prosil Kardelja in poudarjal da se „tam dogajajo velike neumnosti... tam se kažejo močne separatistične tendence... celo pri tovariših. S tem se igrati, ker bomo podvzeli ostre mere. Za to je odgovoren Andrija (Hebrang, op. ur.)... in če bo s tem še nadaljeval, ga bom moral odstraniti kot tajnika (sek. retarja) SK - stran 1103). Anton Župančič prav gotovo ni bil slovenski separatist. Partizani so ga zamenjali z nemškim generalom, ujetim v V. Korpusu - op. ur.)

Tito je 8. okt. 1944 izdal povelje, s katerim je zaveznikom prepovedal letalska oporišča na jugoslovanskem ozemlju (stran 1104). Amerikanska misija je prišla k poveljniku Koči Popoviču 9. okt. 1944.

Broz je imel svoj načrt. Nenadoma je zapustil Vis z naročilom, naj obvestijo Angleže o njegovi odsotnosti zaradi važnih državnih poslov. V veliko angleško začudenje je odletel k Stalinu v Moskvo in Angleži so to z nevoljo zve-

deli po francoskem radiju. Sovjetske Talbuhinove tankovske divizije so se takrat že bližele Belgradu in Tito je zmenjal z maršalom mnogo brzojavk. V istem času je Tito dal „dovoljenje“ trem angleškim baterijam, da se udeležijo zavzetja Dubrovnika (Tito poveljstvu 29. divizije dne 23. oktobra 1944 - stran 1113). „Zavezniki“ so kar tekmovali med sabo, kdo bo dal več pomoči jugoslovanskemu rdečemu maršalu. Tako so mu Angleži 30. okt. 1944 poslali veliko količine vojnega materiala, bencina, obleke in hrane. Stari Walter-Tito se je v tem času pismeno oglasil Dimitrovu in mu zaupal nesporazume s

Novice iz SFRJ

Nacionalna nasprotja. Položaj na Kosovu postaja nevzdržen. Albanci v sedanji fazi zahtevajo svojo lastno republiko. Iredenta za združitev z Albanijo trenutno ni močna iz gospodarskih in političnih ozirav. Albanska manjšina si v borbi za svoje narodne pravice poslužuje terorja. Letos 1. maja je bil v povsem albanskem okolju napaden srbski kmet Jurij Martinovič (Nin No 1797). Dva napadalca sta to pot uporabila metodo ki spominja na najhujše čase turške okupacije, ko so ljudi nabijali na kole. To pot so s silo potisnili steklico v zadnje črevo.

Črnogorsko pravoslavje. Na verskem polju je srbska pravoslavna cerkev v težavah. Osamosvojilo se je makedonsko pravoslavje, ki imajo sedaj svojo autokefalno cerkev. Udarec ločitve velikega dela srbskega pravoslavja v izseljenstvu še traja. Na vidiku pa se že pojavlja grožnja odcepitve črnogorske pravoslavne cerkve. Nedvomno za vsem tem botruje partija, ki mora oslabiti vse organizacije, ki še niso povsem pod njenim vplivom. (Sloboda 10. avgusta 1985).

Blizu Darmstadta v Nemčiji so izkopalni kosti povodnih konjev in vodnih bufalov. Iz tega sklepajo, da je bila Evropa med dve ma ledenima dobama zelo topla in brez prave zime, sicer te živali ne bi mogle uspevati v teh krajih.

Stalinom. Dimitrov je bil po generalu Kornejevem o vsem poučen. Preprosti mehanik Tito - J. Broz se je v desetletjih tavanja po svetu na svojih študijah v Moskvi, Franciji, Španiji in tudi v kraljevih jetnišnicah naučil toliko komunistične dialektike, da je s svojo diplomacijo in s pomočjo Edvarda Kardelja, prav tako izsolanega v Moskvi kot Kidrič in njegova žena prekosil Hebranga in vse vseučiliško izobražene jugoslovanske politike, celo starega britanskega lišjaka Churchilla.

Baebler mu je pomagal s svojo francosko diplomatsko vzgojo, sekundiral mu je dr. Alojzij Kuhar?

Po hudem potresu, ki je zadel Mexico City, so ustanovili škofje poseben sklad za podporo teh, ki so bili prizadeti. Sklad je nabral iz mehikanskih in med narodnih virov nad 1 milijon dolarjev, ki jih bodo porabili za gradnjo zasilnih zavetišč, za stavbne in delavske zadruga in za pospeševanje samozaposlitve kot tudi ustanavljanje občinskih središč, kjer bodo na razpolago zdravniška, psihološka in pravna pomoč osebam, ki so vse izgubile.

V ZDA so se pojavili na trgu ju goslovanski avtomobili YUGO, ki stanejo okrog \$ 4.000. Po časopisnih poročilih je nizka cena možna, ker so delavci v Zavodih Črna zastava zelo slabo plačani, približno en dolar na uro. Celo v Koreji so place med dvema in tremi dolarji, na Japonskem \$ 6 in v ZDA \$ 12.

V ZDA narašča število "preropenih" kristjanov (born-again), ki zavzemajo v politiki konservativna stališča. Po cenitvah se je označilo za "preropene" kristjane 1. 1976 34% odraslih, 1. 1985 pa 40%.

Predsenik nemške socialistične stranke Willy Brandt bo dobil 13. novembra t.l. v New Yorku Einsteinovo mirovno nagrado za 1. 1985 (\$ 50.000).

